

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 12 april 2017

197/2017

Lag om ändring av lagen om försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om försvarsmakten (551/2007) 23 § och
fogas till 15 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 509/2013 och 932/2015, ett nytt
8 mom. och till lagen nya 18 a–18 d, 22 a, 22 b §, 23 b och 23 c § som följer:

2 kap.

Behörighet

15 §

Förbud och begränsningar beträffande rätten att röra sig

— — — — —

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om definitionen av de objekt som ska ges särskilt skydd med tanke på landets försvar, begränsningen av tillträde till objekten och hemlighållande av dem.

18 a §

Försvarsmaktens säkerhetsuppgifter

Försvarsmakten kan vid behov utse en sådan tjänsteman vid försvarsmakten som fått specialutbildning (*säkerhetsman*) att på allmän plats garantera säkerheten för anställda vid försvarsmakten eller för personer som hör till en främmande stats militära ledning eller representerar en internationell organisation och är försvarsmaktens gäster, när dessa behöver särskilt skydd (*personskyddsuppgifter*) eller garantera immuniteten vid transport av försvarsmaktens särskilda tillgångar.

Vid utförande av personskyddsuppgifter på allmän plats kan en säkerhetsman med de befogenheter som anges i 22 a § garantera säkerheten för en person som behöver särskilt skydd, om inte polisen har övertagit uppgifterna, och med de befogenheter som anges i 22 b § garantera immuniteten vid transport av försvarsmaktens särskilda tillgångar. En polisman som hör till befälet eller polisens fältchef ska så snart som möjligt underrättas om att befogenheterna har börjat utövas.

En säkerhetsuppgift ska överföras till polisen eller en annan behörig myndighet så snart som möjligt efter att de befogenheter som avses i 2 mom. har börjat utövas.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om en säkerhetsmans maktmedels- och skyddsredskap.

Genom förordning av försvarsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om en säkerhetsmans specialutbildning, övning i bruk av maktmedel, rätt att bära maktmedelsredskap och övervakningen av bruk av maktmedel samt om behörighetskraven för den som leder utförandet av säkerhetsuppgifter.

18 b §

De principer som ska iakttas vid säkerhetsuppgifter

Säkerhetsuppgifter ska utföras sakligt och opartisk och på ett sätt som främjar likabehandling och försonlighet. Säkerhetsuppgifter ska i första hand utföras genom råd, uppmaningar och befallningar.

Åtgärderna i samband med säkerhetsuppgifter ska kunna försvaras i förhållande till hur viktig, farlig och brådskande uppgiften är, det mål som eftersträvas samt uppträdande, ålder, hälsa och andra motsvarande omständigheter som gäller den person som är föremål för åtgärden och övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

Genom en säkerhetsmans åtgärder får det inte ingripas i någons rättigheter i större utsträckning och ingen får orsakas större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att utföra säkerhetsuppgiften.

En säkerhetsman får utöva sina befogenheter endast i föreskrivna syften.

18 c §

Samarbete med polisen i samband med säkerhetsuppgifter

Försvarsmakten ska på förhand underrätta en polisman som hör till befälet eller polisens fältchef om utförande av säkerhetsuppgifter.

Säkerhetsuppgifter ska utföras i samverkan med polisen under polisens allmänna ledning när ärendets art kräver det. Den som leder säkerhetsuppgiften och den behöriga polismyndigheten ska tillsammans komma överens om de frågor som anknyter till uppgiften.

Försvarsmakten ska i samverkan med polisen komma överens om förfarandena vid avlossande av skjutvapen, varning för användning av skjutvapen och hot om användning av skjutvapen på allmän plats.

18 d §

Säkerhetsmäns tjänstetecken och angivande av ställning samt identifiering av säkerhetsmän

En säkerhetsman har ett tjänstetecken som anges genom förordning av försvarsministeriet.

En säkerhetsman ska medföra ett tjänstetecken när ett tjänsteuppdrag utförs. En säkerhetsman ska vid behov presentera sig som säkerhetsman för den som är föremål för en åtgärd och på begäran visa upp sitt tjänstetecken, om presentationen eller uppvisandet kan ske utan att åtgärden äventyras.

Försvarsmakten ska se till att en säkerhetsman som utfört ett tjänsteuppdrag vid behov kan identifieras.

22 a §

Befogenheter vid utförande av en personskyddsuppgift

I samband med utförande av en personskyddsuppgift har en säkerhetsman rätt att utöva de befogenheter som avses i denna paragraf, om inte en polisman som hör till befälet eller polisens fältchef begränsar dem.

För att avvärja ett angrepp som redan inletts eller är omedelbart överhängande och som riktas mot liv, kroppslig integritet, frihet, förmögenhet eller hemfrid hos en person som är föremål för en personskyddsuppgift har en säkerhetsman rätt att använda sådana maktmedel som vid bedömning av helheten kan anses försvarliga med beaktande av personens säkerhet, tjänsteuppdragets art och hur farligt motståndet är. Maktmedel får användas endast i den utsträckning och så länge det nödvändigtvis behövs för att utföra ett i lag föreskrivet tjänsteuppdrag.

22 b §

Befogenheter vid skyddande av immuniteten vid transport av försvarsmaktens särskilda tillgångar

En säkerhetsman har rätt att i den omedelbara närheten av en transport av försvarsmaktens särskilda tillgångar spärra av, stänga eller utrymma en plats eller ett område som är i allmän användning eller förbjuda eller begränsa vistelse där, om det är nödvändigt för att skydda de särskilda tillgångarnas immunitet, såvida inte en polisman som hör till befälet eller polisens fältchef begränsar den rätten.

Vid utförande av säkerhetsuppgifter som gäller transport av försvarsmaktens särskilda tillgångar har säkerhetsmannen rätt att avlägsna en person från en plats, om det utifrån personens hotelser eller övriga uppträdande finns grundad anledning att anta eller utifrån personens tidigare uppträdande är sannolikt att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott som riktas mot försvarsmaktens särskilda tillgångar. En polis som hör till befälet eller polisens fältchef har rätt att begränsa de befogenheter som avses i detta moment.

En person kan gripas om det sannolikt är en otillräcklig åtgärd att avlägsna personen från platsen och det brott som riktas mot försvarsmaktens särskilda tillgångar inte annars kan förhindras eller störningen eller faran annars undanröjas. Gripandet ska omedelbart meddelas till en polisman som hör till befälet eller till polisens fältchef och den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen.

På behandlingen av personer som gripits med stöd av 3 mom. tillämpas lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006).

23 §

Militärpersoners, militära förmäns och säkerhetsmäns användning av maktmedel

Om en i 45 kap. 27 § i strafflagen avsedd krigsman i vakt- eller jourtjänst eller en säkerhetsman som utför säkerhetsuppgifter möter motstånd har denna militärperson eller säkerhetsman rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att bryta ner motståndet och som kan anses försvarliga med beaktande av truppens eller det bevakade objektets eller områdets säkerhet, tjänsteuppdragets eller tjänstgöringens art och hur farligt motståndet är. Under dessa förutsättningar har en vaktpost och en säkerhetsman rätt att använda maktmedel också när någon trots vaktpostens eller säkerhetsmannens befallning att stanna närmar sig ett bevakat objekt eller område till vilket tillträde är förbjudet. Maktmedel får användas endast i den utsträckning och så länge det nödvändigtvis behövs för att utföra ett i lag föreskrivet tjänsteuppdrag.

En militärperson och en säkerhetsman har i sin tjänsteutövning dessutom rätt till nödvärn i enlighet med 4 kap. 4 § i strafflagen. Vid sådant nödvärn handlar militärpersonen och säkerhetsmannen under tjänsteansvar. När det bedöms hur försvarligt nödvärnet varit ska de krav beaktas som kan ställas på en yrkesmilitär och säkerhetsman utifrån dennes utbildning och erfarenhet.

Om en underordnad i strid, sjönöd eller någon motsvarande synnerligen farlig situation för truppen eller dess verksamhet trots en militär förmans förbud flyr, gör våldsamt motstånd mot förmannen eller inte lyder dennes befallning för avvärjande av faran, trots att befallningen har upprepats, har förmannen rätt att mot den underordnade använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att återställa lydnad och ordning och som kan anses försvarliga. Huruvida maktmedlen är försvarliga ska bedömas med hänsyn till hur farlig den underordnades försummelse eller gärning är och det rådande läget.

Om en krigsfånge flyr har den som har till uppgift att förhindra flykten rätt att använda sådana maktmedel som anges i 18 kap. 6 § i fängelselagen (767/2005).

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

23 b §

Beredskap för och varning om användning av maktmedel

Den som utför ett tjänsteuppdrag och har anledning att befara motstånd enligt 23 § 1 mom. eller ett obehörigt angrepp enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ska på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt och med beaktande av 23 § bereda sig på användning av maktmedel.

Den som är föremål för ett tjänsteuppdrag ska varnas för risken att bli utsatt för maktmedel, om det är möjligt och ändamålsenligt att varna denne. Varningen ska ges på ett för ändamålet lämpligt och begripligt sätt.

23 c §

Militärpersoners, militära förmäns och säkerhetsmäns användning av skjutvapen

En i 45 kap. 27 § i strafflagen avsedd krigsman i vakt- eller jourtjänst får använda skjutvapen endast när det är fråga om att stoppa en persons verksamhet som orsakar direkt och allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att stoppa verksamheten.

En säkerhetsman får på en allmän plats som har spärrats av, stängts eller utrymts på det sätt som avses i 22 b § 1 mom. använda skjutvapen vid utförande av en personskyddsuppgift i den omedelbara närheten av en person som är föremål för uppgiften för att skydda denna persons liv eller kroppsliga integritet och vid skydd av immuniteten vid transport av försvarsmaktens särskilda tillgångar, när det är fråga om att stoppa verksamhet som orsakar direkt och allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att stoppa verksamheten.

Utöver vad som föreskrivs i 1 eller 2 mom. får skjutvapen dessutom användas i brådskande och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål, djur eller motsvarande hinder. Skjutvapen får användas för att skingra folksamlingar endast om det i vapnen används gaspatroner eller andra motsvarande projektiler i enlighet med särskilda föreskrifter.

Med användning av skjutvapen avses avlossande av ett skjutvapen som avses i 2 § i skjutvapenlagen (1/1998), varning för användning av skjutvapen och hot om användning av skjutvapen. Det betraktas inte som användning av skjutvapen att ta fram ett skjutvapen och göra det skjutklart.

197/2017

Beslut om avlossande av skjutvapen och hot om användning av skjutvapen på allmän plats fattas av den som leder utförandet av en säkerhetsuppgift, om detta är möjligt med beaktande av hur brådskande situationen är.

Denna lag träder i kraft den 17 april 2017.

Helsingfors den 7 april 2017

Republikens President

Sauli Niinistö

Försvarsminister Jussi Niinistö